til å vende tilbake til arbeidet siden.

*

Det at 6oo japanere ble fanget levende på Saipan var en enestående og muligens betydningsfull hendelse i krigen i det fjerne østen. En får håpe det betyr en forandring i japanernes psykologi. Det er en kjennsgjerning at japanerne kjemper fanatisk, men få er oppmerksomme på at før denne Saipanulykken var det gjennemsnitlige antall av fanger som ble tatt når en japansk divisjon på f.eks. lo.ooo mann var blitt ødelagt, bare 11. Det finnes amerikanere som kommer tilbake fra denne øykrigen, fysisk syke av nedslaktningen som de ikke kunne unngå å utføre. Så lenge en gruppe japanere eier en kniv eller en håndgranat, vil de ikke overgi seg selv om forholdeter som lo til en. Hvis 5ooo er tilbake på en erobret øy, er amerikanerne tvunget til enten å drepe dem en for en eller å drive blokadekrig til de er sultet ihjel.

*

Den siste russiske manøver i det makedonske spørsmålet har sikkert mer enn meget annet bidratt til de panslavistiske stemningene i Bulgaria. De bulgarske tropper har rømmet både Makedonia og Trakia, områder som hver bulgarer betrakter som bulgarske, mens som etter første verdenskrig kom til å tilhøre Grekenland. Nå viser det seg imidlertid at det tydeligvis ikke er russernes mening at disse strategisk viktige områder skal gis tilbake til Grekenland. I Makedonia opptrer nemlig en befrielseskomite under ledelse av general Apostolov, som synes å ha russernes og dermes også Titos bifall. Han arbeider for Makedonia og Trakia hverken skal tilhøre Bulgaria eller Grekenland. Det skal istaden bli fritt og selvstendig innen rammen av en slavisk Balkanfederasjon. Dette siste er en løsning som aksepteres av de fleste bulgarer.

*

Kronsprins Ruprecht av Bayern ble mottatt å en lengere konferanse av paven. Samtalen gjaldt Bayerns og Østerrikes stilling etter krigen. Kronprinsen har aldri frasagt seg retten til Bayerns krone.

*

6 belgiske senatorer, deriblant en forhenværende minister, kommer til å stilles til ansvar for intimt samarbeide med tyskerne. Det er tale om 2 rexister, 3 medlemmer av det tyskvennlige flamlendske nasjonalistpartiet samt tidligere finansminister Hendrik de Man.

*

Den engelske regjering har besluttet å opprette en engelsk pressetjeneste i Helsingfors. Pressеattasjeen ved den britiske legasjon i Stockholm Peter Tennant reiser til Helsingfors for å ordne formalitetene for realisering av planen.

*

Ifølge Bern skal det være forøvet et attentat mot statssjefen i Kroatien, dr. Pavelitsj. Hans tilstand er alvorlig.

*

Ifølge undersøkelse som er foretatt av konjunkturinstituttet i Paris har den tyske okkupasjonen kostet Frankrike 1.ooo milliarder franc. Beløpet omfatter foruten de faste okkupasjonsutgiftene som ble betalt i penger, også de naturalier som okkupasjonsmakten tiltvang seg eller konfiskerte.

*

Tidligere utenriksminister Popov har begått selvmord på et sykehus i Bukarest. Popov var utenriksminister i kabinettet Filov ved tidspunktet for krigsutbruddet mellom Bulgaris og England-Amerika. Frem til 9.sept.var han bulgarsk minister i Bukarest.

*

Mussolinis faste eiendommer skal ifølge uttalelser fra den høyeste domstol i Roma konfiskeres og indras av staten. Likeså de eiendommer som tilhører hans familie og hans elskerinne.

*

Berlin melder at den tyske generalen von Schwerin som førte forsvaret av Achen, er degradert til menig. Årsaken er at generalen utvirket en våpenhvile for å kunne redde 9oo personer som var innestengt i en kjeller, og for å kunne evakuere endel av byens civile. Dette var den 4.okt. Da Hitler 2 dager etter fikk rede på saken, ble generalen øyeblikkelig avsatt.

*

[17]

Frihet og Fred

Nr.16. Motto: Tenk selv! 1944.

Hanegal.

Jeg tenker på hva verden var,
og hva den er.

En vei fra marken.
Pinjetrær.
Og solens bleke nonnekyss
mot kirketårnets helgenrad,
mens klokker ringer angelus.

Men nu er veien revet opp,
og pinjetrærnes bark forblør,
og helgenraden står forknytt
bak brandsvart, dystert sørgeslør.

En hane galer. Høyt og lydt
det klinger gjennem sol og vind.
Den roper: verden den er min!

Og plutselig er alltinn nytt.

Jeg ser en rose, magisk rød
som livet, i min kjæres hår.
Den hvisker: verden er jo vår!

Min elskede, min hjertevenn,
- vi bygger verden opp igjen!

*

FRA VERDENS PRESSEN

DEN SVENSKE HJELP UTVIDES OG RASJONALISERES.

(Fra Avisutdrag)

Den svenske regjering har truffet beslutning om at åtgjerdene for å motta norske flyktninger ved den svenske grense i nord øyeblikkelig skal utvides og rasjonaliseres. Allerede samme dag fikk länsstyrelsene i de nordligste distrikter og den militære befalingsmann i Øvre Norrland sine instruksjoner.

Først og fremst skal turiststuer, hytter og koier langs grensen "lades opp" med forsyninger. De vil bli forsynt med mat for lo-14 dager, med signalmateriell og medikamenter, ulltepper og renskinnsposer, fottøy og klær samt ski, karter og kompasser. Signalmateriellet skal

benyttesfor å påkalle hjelp fra luften, og rekognoseringsfly bestående Storch-maskiner som kan starte og lande i relativt vanskelig terreng vi bli satt inn i stor utstrekning i grensetraktene. Hensikten med dette e at flyene skal kunne lande og starte i nærheten av stuene og eventuellt ta med seg personer som er sårede eller syke, eller på annen måte er i behov av umiddelbar hjelp.

I lokalene vil der dessuten bli slått opp anvisninger for hvorden signalmateriellet skal benyttes, hvorden den vacuumtørkede mat skal til beredes, samt orientering i beste og hurtigste vei til nærmeste bebygge se. Med ekte svneks grundighet følger videre anvisninger i hvorden kart og kompass benyttes. Alle disse redegjørelser er avfattet på norsk, lap pisk, russisk og andre sprog som kan bli aktuelle , idet svenskene regne med at også utenlandske krigsfanger og tvangsarbeidere vil komme over.

En annen "mottagelseslinje" kommer til å bli opprettet lenger inne landet. Der vil det bli lagt opp større forråd fra hvilke utpostene vil bli matet fra luften.

Den svenske regjerings kjappe og grundige forholdsregler har vakt dypeste tilfredshet over hele landet, og får den varmeste tilslutning fra den samlede presse.

FINNLANDS TRO PÅ NORDEN.

(Fra "Nya Argus", Helsingfors, gjengitt i Avisutdrag)

Det er unektelig meget som gjenstår å gjøre for å overbevise våre nordiske venner om at Finnlands nordiske orientering ikke bare er en kor junkturforeteelse, men et virkelig hjerteanliggende. Det lever en menta litet her hjemme som må overvinnes, som åpnbares i en viss finsk oppo sisjonsdannelse med odden vendt mot Sverige og som trivdes bra under vis se perioder av denne krig, med godkjennelse av statens censur.

Det har hendt så meget i løpet av de siste årene i Norge, Danmark og Finnland at alle Nordens folk burde få gjennemgå et repåtisjonskurs i nabolandenes indre historie. Sverige er det land som er best underret tet. Men hva vet vi hos oss om det som har foregått i Norge og Danmar Den største delen av Finnlands folk vet så godt som ingenting om det. In flytelsesrike finske borgerlige kretser som gjør krav på å ha politisk dannelse er blitt holdt i uvitenhet om at det eksisterer et Schalburg-korps i Danmark som har arrangert meningsløse attentatter og ødeleggel ser som en har tilskrevet de nazistfiendtlige danske patrioter. Adskilli ge gode borgere går rundt og forestiller seg at de russiske ulykkesår i tsartidens Finnland fremdeles representerer det verste noe nordisk fol har gjennemlevet med hensyn til vilkårlighet, mørke og lovløshet. Men det finnes også nordmenn som forestillerseg at Finnlands folk plutselig etter Moskvafreden i 1940 over hals og hode og uten fornuftig motivering ilte Tyskland til hjelp og villig aksepterte alle nazismens doktriner. Det finnes med andre ord hele fjell av uvitenhet, misforståelser og feil tydninger å rydde bort før samarbeidets planer og veier på nytt ligger jevne. Heretter vil vi sikkert ikke møte samme Danmark og samme Norge som før krigen. De har begge gjennemgått en herdningsprosess av veldig intensitet under okkupasjonen. Danskene har i handling dementert den fo restilling som var grunnet på overfladiske inntrykk om at deres vesent ligste egenskaper er godt humør og gemytlighet. De har avslørt seg som et hardt, målbevisst, tappert og handlingskraftig folk. Såvel i Norge so i Danmark blir det en nasjonal omveltning i en grad som en hittil ikke har sett maken til. Og de er begge på den seirende sid i den store ver denskamp, mens Finnland har det skinn imot seg som er skapt av våpenbror skapet med Tyskland, som er avskydd i Norden og i vest i det hele tatt, og som dessuten har tapt krigen.

Under slike omstendigheter trenges det meget opplysning hos våre nordiske venner om våre vilkår og våre synspunkter, om årsaken til at de ene og det annet har hendt, hvorfor deter forekommet visse forenstaltninger og andre er unnlatt. Og det trenges overbevisende vitnesbyrd om at vi se betrakter oss som tilhørende Norden, ikke fordi visse aktuelle nødvendig heter krever det, men på grunn av vårt hjertes ønsker og vårt vesens im perativ.

V-1, V-2, V-3 - OG SIDEN?

(Av prins Ferdinand av Lichtenstein i Vecko-Journalen, gjengitt i Avisutdrag).

Det nye tyske rakettjagerfly har allerede gjentagne ganger vært i kamp. Det har en hastighet av over 1.000 km. i timen, og er minst 200 km raskere enn de allierte jagerfly en foreløpig kjenner. Det evne til å stige er kolossal, 6.000 meter på to minutter. Men flytiden er derimot begrenset til omtrent ti minutter, og innsatsen av den slags jagerfly kan derfor bare skje nær fronten eller mot fiendtlige bombefly over Tyskland. Det er kjent at disse jagerfly forløpig bare kan framstilles i lite antall, og at de p.g.a. den kolosale landingshastighet er uhyre vanskelige å lande med. Dødsprosenten er derfor meget stor blant flyver ne p.g.a. ulykker. Flyet er vanskelig å manøvrere i luftkamper fordi det har så stor hastighet. Hvis det flyr i brå kurve, mister flygeren be visstheten, men hvis han fører det i en stor bue, flyr han forbi sin motstander flere kilometer. Det er imidlertid sannsynlig at disse vanske ligheter delvis kan overvinnes så snart flyverne har rukket å vende seg til den nye maskinen.

V-1 er velkjent av lesekretsen. Det kalles av engelskmennen for doodle-bug og av amerikanerne robomb (robotbomber). Projektilene, små ubemannede flyplan, avfyres (eller ble avfyrt) fra startbaner ved den nordfranske vestkyst. Deres hastighet oppgår til omtrent 600 km.i timen. Moderne jagerfly kan altså innhente dem og skyte dem ned. De er lastet med ca. 1 tonn høyeksplosivt sprengstoff. De "doodlebugs" som slo ned i England i de siste uker ble først ansett for å være V-2, inntil man kunne slå fast at det var spørsmål om det gamle våpen som var avfyrt i et lite antall fra fly over Nordsjøen og med meget redusert treffsikkerhet. Sammenlagt bel det avfyrt omtrent 9.000 "doodlebugs" over England, av hvilke 25% aldri nådde den engelske kyst p.g.a. mekaniske feil. Av de øvrige, ca.6.700, traff omkring 2.500 projektiler bebygde steder, hoved sakelig London. Og forsøk mot visse havner har vist at våpnet med noenlunde sikkerhet bare kunne treffe slike veldige mål som London. Flyvåp net skjøt ned omtrent 2.500 stykker (rekorden for en flyver var 69), luf vernet omkring halvparten, resten falt som offer for Londons innerste forsvarsring, ballongsperringene. Sprengstoffmengden motsvarte bare en fjerdedel av det som ble kastet ned over Stor-London i 1940-41, men ska dene oppgikk til halvparten av dem som oppstod under denne "blitz". I juni ble høyst 20% skutt ned, i slutten av august 80%.

En tid hørte man på tysk hold tale om enmanns-ubåter som V-2. Denne opp finnelse er hverken ny eller betydelig. Italienerne, japanerne og en gelskmennene har lenge benyttet en lignende konstruksjon.

V-2. For tiden blir store deler av England, ikke bare London, be skutt med V-2, da treffsikkerheten jos dette våpen er meget begrenset. De engelske aviser iakttar imidlertid fullstendig taushet om dette våpe Det er spørsmål om et projektil som kan tilbakelegge adskillig større distanser enn V-1. Det drives av bensin eller noe lignende drivmiddel, som utgjør omtrent halvparten av den totale vekt. Sprengvirkningen er betydelig mindre enn hos V-1, til tross for at mengden av sprengstoff er omtrent den samme. Dette kommerav at projektilene styrter ned fra større høyde og borer seg dypt ned ved nedslaget. Flyhøyden er omkring 30 km. Avfyringen skjer sannsynligvis primært med raketter fra store rørformede anlegg som nok ligger ganske langt innenfor den tyske vest grense og i Norge og Danmark. Det fantastiske med V-2 er at dets hastig het ligger over lyden og altså oppgår til minst 1.400 og sannsynligvis 1.600 km.i timen. (Lyden går 1.200 km.) Nedslaget inntreffer altså før man kan høre projektilen. Psykologisk sett er resultatet ubetydelig, særlig fordi V-2 mangler V-1's nerveslitende lyd. Prosentuelt er antallet døde og sårede minimalt. Det blir så å si intet lyn, men bare en eksplo sjonsaske som viser at faren for lenge siden er over.

V-3 er ingen fantasi men noe vi kan kalle en kontinentrakett, altså et rakettdrevet sprengprojektil som er istand til å gå fra et kontinent til et annet. Man antar at det er spørsmål om en utbygning av V-2. Den teoretiske mulighet finnes uten tvil så snart projektilet kan nå en viss høyde (30-50 km.) og kan fortsette av egen drift i denne høyde. Den blir

likesom V-2 styrt ikke bare ved gyroskop, men også ved innebyggede kortbølgesendere og kortbølgemottagere. Dette muliggjør for den styrende stasjon å fastslå rakettens nøyaktige posisjon, og gi den nødvendige styringsimpulser gjennem radiobølger. Ved en eventuell beskytning av Amerika kan en godt tenke seg at tyske ubåter eller fly ville overta ledelsen de siste 2-3oo kilometer for å øke treffsikkerheten. At dette projektil eksisterer og er kommet ut over eksperimentstadiet er mere enn trolig. Hvor og hvorfra avskytningen fra jorden skjer håper jeg er kjent av dem som skal bekjempe våpnet.

Lignende rykter taler om et sprengvåpen hvis største virkning skal bestå i den uhyre temperatursenkning som oppnås gjennem eksplosjonen. Videre tales det om en gift eller en giftgass med ødeleggende virkninger Jeg betviler begge deler fordi jeg ikke kan forestille meg hverken det ene eller det andre i en slik omfatning at det kan forårsake virkelig betydelige og omfangsrike skader. Og dermed kommer vi til kjernen av problemet. To faktorer skulle kunne forandre den håpløse tyske militær, politiske stilling, og bare to: Et brudd mellem de allierte makter. Et eller flere fullstendig nye våpen med tilintetgjørende massevirkning.

V-1, V-2 og V-3 har ikke på langt nær disse betingelser. Med all mulig aktelse for de tekniske prestasjoner må vi ikke glemme at de nye våpen til dags dato ikke har viderebefordret mer enn 3.ooo tonn sprengstoff til England, mens det engelske flyvåpen i løpet av ti måneder i år alene har kastet ned 1oo,ooo tonn bomber over tysk område. Videre må vi ikke glemme at V-1 praktisk talt ikke eksisterer lenger fordi det er blitt berøvet sine startbaner, og at de rikstyske områder som nye våpen kan settes inn fra hurtig formønskes.

I denne krig kommer disse nye oppfinnelser ikke til å ha noen avgjørende betydning. Dessverre kan vi etter denne krig ikke unnlate å egne disse våpe og deres utviklingsmuligheter den største oppmerksomhet da våre barns sikkerhet er uadskillelig forbundet med deres rigorøse kontroll.

MELLEM RHIN OG ODER.

(Fra Economist)

Man vet ikke om de allierte er enige om Tysklands framtidige grenser. Hvis man setter sammen de viktigste krav om territorielle forandringer, skulle Tysklands østgrense følge elven Neisse som renner inn i Tyskland ved Zittau i Sachsen og forener seg med Oder nord for Guben. Fra Guben ville grensen følge Oder til Stettin. I vest er situasjonen mer komplisert. Men det kan være at Rhin vil bli den endelige vestgrense. Det er tegn som tyder på at Industridistriktet Rhin-Ruhr hvis største del er øst for Rhinen, vil bli omdannet til et stort industrielt brohode under alliert eller internasjonal myndighet. Brohodet ville omfatte byene Hamm og Münster i Westfalen så vel som den smale landstripe vest for Dortmund-Ems-kanalen og elven Ems til den munn ng ved Emden. Dette nye Tyskland mellem Rhin og Oder-Neisse ville dekke 1oo-12o.ooo miles² og ha en befolkning på ca.45 mill.ifølge [illegible] statistikk fra 1937-38. Hvis de 8 mill. som bor i de tyske provinser øst for Oder-Neisse ble repatriert sammen med 3½ mill. sudetertyskere, ville den totale befolkning i det nye Tyskland bli 57 mill. Med andre ord ville Tyskland (som det var før innlemmelsen av Østerrike i 1938) miste ca.1/3 av sitt territorium - hovedsakelig i øst - men bare 16% av sin befolkning.

Det er umulig å bedømme de økonomiske forhold i dette område etter 5 års krig. Hele industrien er organisert for krigsbehov. Det nye Tysklands økonomi må reorganiseres for fred. Men tallene fra 1937 kan gi en viss forestilling om dets naturlige hjelpekilder og produktive kapasitet. I dette år var den totalitære organisasjon av Tysklands økonomi gjennemført, men der var fremdeles en god del fredsproduksjon. På den tid produserte Tyskland 8o% av de matvarer det trengte og 2/3 av råvarer til industrien og halvfabrikata. Ifølge tallene fra 1937 ville tapet av områdene øst for Oder-Neisse (dvs. Østpreussen, Schlesien, deler av Pommern og Brandenburg) resultere i følgende tap av matvarer: hvete 15%, rug

bygg 25%, poteter 28%, sukkerroer 31%. Disse tap overgår den mulige reduksjon i befolkningen med nesten 1oo%. Det betyr at den allerede reduserte levestandard i 1937 sannsynligvis vil synke under den nåværende krigsrasjon for civile [illegible] i Tyskland.

På den annen side er de områder Tyskland eventuelt skulle avstå i vest, underskuddsland på jordbruksvarer. De produserer gjennemsnittlig 5o% av det de normalt trenger av matvarer. De allierte eller internasjonale myndigheter som skulle overta de vestlige provinser, måtte dekke underskuddet ved oversjøiske transporter hvis de ville opprettholde industrien i disse områder.

Av de industrielle hjelpekilder ville kulldistriktene i Ruhr og Schlesien ligge utenfor det nye Tyskland. Av den total kullproduksjon - 184 mill.tonn i 1937 - ville Tyskland beholde produksjonen i Sachsen og Nedre Sachsen, som i 1937 produserte 5,7 mill.tonn eller 3,1% av det hele. Men Tyskland vil beholde brunkull-leiene i Midt-Tyskland og noen områder øst for Elben. Disse produserer 54% av hele produksjonen av brunkull eller ca.25 mill.tonn likeverdig kull. Tyskland ville altså beholde ca.13% av sin produksjon av fast brensel. Denne produksjon må fordobles hvis den skal dekke behovet for kull til privathus, til jernbaner og elektriske kraftstasjoner. Det er tydelig at hvert tonn kull for stålindustri og andre industrier må importeres. Man har ennå ikke funnet noen metode for å omdanne brunkull til passende brensel for masovner. Tyskland vil derfor mangle grunnlaget for en jern- og stålindustri.

De store aluminiumsfabrikker i Tyskland har ikke innenlandske råvarer. Bauxitt må innføres. - Jern og stålforekomstene vil bli redusert.

Tyskland ville miste det meste av de viktigste råmaterialer for moderne industri, mens størstedelen av dets fabrikker ville ligge innenfor de nye grensene. Det største centrum er Berlin. Dernest kommer Hamburg, Leipzig og Frankfurt, Mannheim, Stuttgart, Nürnberg, Augsburg og München. Uten import av råmaterialer ville alle disse fabrikker være nytteløse. Resultatet ville være at tekstilindustrien, matvareindustrien og alle de industrier som er nødvendige for å forsyne jordbruket med redskaper og maskiner, ikke kunne fortsette sin produksjon.

Dertil vil størstedelen av veitransporten måtte vende tilbake til hestekraft. Produksjonen av olje i Hanoverområdet kan holdes oppe i ca.1 mill.tonn for en kort tid, men denne produksjon skal dekke hele Tysklands behov, skjønt den ikke er mer enn 1o% av Storbritannias forbruk før krigen, og ca. 1/5 av Tysklands førkrigs-behov. Syntetisk olje vil ikke kunne framstilles p.g.a. mangel på kull.

Et kart over veier, jernbaner og kanaler i Tyskland viser at hele kommunikasjonsvesenet må reorganiseres. Viktige knutepunkter ville gå ut av bruk og kommunikasjonslinjene ville langt overstige den nødvendige trafikk under de nye forhold. Krigsøkonomien har forandret fabrikkenes beliggenhet. For øyeblikket er de spredt over hele Tyskland, men de er alle avhengige av de distrikter som produserer råmaterialene.

Det er klart at dette nye Tyskland ikke kan eksistere som en naturlig enhet. Denne urealistiske ordning ville ødelegge det meste av dets industrielle kapasitet og ville omdanne det til et jordbruksland, tynget av en enorm industribefolkning.

Det er vanskelig å se hva de alliertes langsiktige planer kan være med et Tyskland som er redusert til en slik grad av økonomisk oppløsning. Hvis et slikt Tyskland ble tillatt å handle fritt med Europa og verden, ville det sannsynligvis såvidt klare seg. Men det er to grunner til å anta at passende handelslettelser ikke vil bli gitt. For det første har ingen av de europeiske allierte gitt opp sine krav på erstatninger. For det annet viser parallell-tilfellet i Østerrike etter forrige krig at under den nåværende [illegible] økonomiske nasjonalisme er ikke de omkringliggende land rede til å etablere de slags kommersielle forbindelser som ville være nødvendige for bare å gi det tyske folk en meget moderat levestandard. Tyskland kan da komme til å bli hva Polen var mellomkrigstiden - et sted med masse-arbeidsløshet, masse-underernæring og stadig politisk spenning. Kan dette virkelig kalles en oppskrift for fred?

ANTWERPEN.

(Fra Nyheter från Storbritannien)

I løpet av de siste hundre år er Antwerpen blitt en av de store ha
ner i Europa. Av de engelske havner er bare Londons større, og av det
europeiske fastlands bare Hamburgs. Før krigen pleide gjennomsnittlig
10.000 havsgående skip årlig ankomme til Antwerpen.

Antwerpens havn hadde en betydelig større kapasitet enn alle de
andre belgiske havnene tilsammen før krigen og stod for 85% av Belgias
transoceane handel. Dertil var den en av verdens største transitthavner
og konkurrerte i denne henseende med Hamburg og Rotterdam i betydning.
På grunn av sin fordelaktige beliggenhet ved et av hovedinnløpene til
det europeiske indre vannveisystemet og sine udmerkede jernbaneforbinne
ser mottok Antwerpen stor trafikk fra nabolandene. Før krigen beskjefti
get havnen 19.000 arbeidere. Under den tyske okkupasjonen avtok virksom
heten i havnen og antallet arbeidere sank til 2.000. Mange av dem som
ble arbeidsløse er sannsynligvis deportert til Tyskland eller tvunget
til å forlate Antwerpen.

Havnen kan, under forutsetning av stadig mudring, ta imot skip på
opptil 30.000 bruttoregistertonn og ligger på høyre strand av Schelde,
88 km. fra Nordsjøen.

Hovedinnløpet til havshavnen er Kruisschen-slusen nord for byen.
Denne havn har 24 dokker, derav 6 store, og en kai-lengde av 40 km. Lang
selve Schelde finnes 3½ km. kaier som kan anløpes av skip opp til
27.000 bruttoregistertonn.

I havneområdet finnes 800 km. dobbeltsporte stikkspor, og varene
kan lastes direkte i godsvogner for jernbanetransport. Blant de mekanis-
ke losseanordninger merkes flytekraner, hvorav endel semktes 1940, elek-
triske og hydrauliske løftekraner og sugelevetorer for korn.

Store lagringsmuligheter finnes, bl.a. 500 oljecisterner og 800 ma-
gasiner, hvor man kan oppbevare korn, tobakk, kjøtt, frukt og andre va-
rer som trenger spesialbehandling. Bare de 25 magasiner som eies at sta-
ten har en gulvflate på ca. 20 hektar.

VICTORIAKORS I FRANKRIKE.

(Fra Nyheter från Storbritannien)

Det første Victoriakorset som ble utdelt for tapperhet vist under
kampene på kontinentet, ble erobret i Normandie på D-dagen, bare noen
timer etter begynnelsen av den store landstigningen.

Den som erobret det var fanejunker Stanley Elton Hollis i Green
Howard-regimentet. Hollis' kompani hadde gått iland og holdt på å anfal-
le et batteri ved Mont Fleury. Kompanisjefen merket da at to bunkers
var passert, og tok med seg Hollis for å kontrollere at det ikke fantes
noen fiender i dem. Da de to engelsk menn befant seg 20 meter fra den
nærmeste bunkeren, åpnet en mitraljøse ild gjennem en sprekk i betongen.
Hollis gikk umiddelbart til angrep, idet han avfyrte sin mitraljøsepistol
derpå hoppet han opp på taket av bunkeren, satte inn et nytt magasin i
pistolen, kastet inn en håndgranat gjennem døråpningen og gav på nytt
ild med mitraljøsepistolen. Striden sluttet med at tyskerne overgav seg,
unntagen to som var blitt drept. Men Hollis hadde ikke fått nok, han
rensat deretter en skyttergrav i nærheten for tyskere, derved reddet
han kompaniet fra å bli beskutt bakfra og satte det istånd til å rykke
innover land fra stranden.

Senere på dagen nådde kompaniet fram til landsbyen Crepon, hvor
tyskerne hadde en feltkanon. Betjeningen var bevepnet med maskinpisto-
ler og åpnet ild på 100 meters hold. Hollis ålet seg fram til et hus
og tok opp striden med tyskerne på 50 meters hold. En geværkule streifet
hans høyre kinn og en [illegible] fulltreffer fra kanonen satte fyr på huset.
Fanejunkeren ledet da kolig sine menn til et annet hus og snart hadde he-
le kanonbesetningen falt.

Hollis oppdaget da at to av hans menn var blitt igjen i det første
huset og ikke kunne forlate det på grunn av den kraftige mitraljøseilden.
Han tilbød seg straks frivillig å hjelpe dem. Fullt synlig for fienden
som fortsatte å skyte på ham rykket han alene fram og anlegget tyskere

oppmerksomhet gjennem å gi ild mot dem med en lett mitraljøse. Under den forvirring som oppstod, lykkedes det de to menn å undkomme.

Hollis er 30 år gammel og bilmekaniker i det vivile liv i Yorkshire Han er gift og har to barn. Han var med på Dunkerque-evakueringen og har vært i aktiv tjeneste i Nordafrika, Tunisien og Sicilia. Han befant seg i den første avdeling av stormtropper som steg iland i Frankrike.

NORSK LITTERATUR I SVERIGE.

Norges Nytt skriver: Johan Borgen har skrevet en enakter "Ingen står alene", skrevet for skoleungdom og innstudert av Gerda Ring. Den hadde urpremiere i Svensk-Norske Föreningen i Stockholm 3 november.

Stykket viser et norsk hjem med Inger i 12-13 års alderen og tre brødre, hvorav en er litt yngre og de andre noe eldre. Moren sitter i fengsel og faren er "borte i noe", de vet bare ikke hva. Er han det for-di han synes det er leit at det er moren og ikke han som sitter inne? N Naturligvis holder han barna utenfor - tror han selv. Men det som barna luter på er ikke så meget om han er borte i noe, det føler de og det vet de, men om faren vet at de vet at han er borte i noe. Det er rent vemodig å de hans og vårt eget hjertebarn, lille Inger, lys levende - og ikke bare den lille Inger vi kjenner og er glad i fra familien Andersen i fredens dager, men lille Inger som soldat.

Denne forestillingen ble spilt av norske barn. Fremføringen var perfekt og bifallet ville nesten ingen ende ta.

Avisutdrag skriver om Borgens bok "Ingen sommar" : Borgen hører til de norske forfatternavn som i utlendigheten nevnes med største aktelse. Dette har kanskje først og fremst til grunn de daglige friske kåserier som han langt inn i de farlige årene har skrevet under signaturen Mumle Gåsegg. Men Borgen er også romanforfatter og dramatiker. Hans kjente drama "Mens vi venter" som ble skrevet i 1938, oppføres nå. Hans siste roman "Ingen sommar" gir bilder fra norsk hverdag under okkupasjonen. Den fører oss inn i motstannsbevegelsens indre kretser. Det er ikke mismotet som har ødelagt den norske sommeren, men den nødvendige påpasseligheten, overanstrengelsen og sulten blant mennesker som utenom sin daglige gjerning har tatt på seg tusen nye oppdrag. En har allerede lest alt for mange skildringer fra okkuperte land, men Borgens bok hører til de få som på samme tid har noe å fortelle og er litterært gjennombearbeidet.

En kvinnelig korrespondent som har slått seg ned i Oslo, skrev i en svensk avis at hun ikke kunne merke noe uvanlig i det daglige livet i Oslo.Borgen siterer det en smule hånfullt når han selv går inn for å vise hva som rører seg under den rolige overflaten. Han skriver ikke om eventyrlige kupp, men tar for seg mennesker som plutselig blir borte, skutt eller fengslet, om arbeidet ved en illegal opplysningssentral og om den stille kampen mot angivere og quislinger. I et par av romanens hovedpersoner har han fanget noe av det klippefaste, solide, overbeviste, det selvsagte kampberedskap som gjorde det norske folket til et eksempel for verden.

Landflyktig diktsamling.

I n g e r H a g e r u p har funnet fristed i Sverige, hvor hun nylig har gitt ut en samling dikt. Hun har tidligere utgitt en del tidsbestemte dikt som finnes samlet i denne boken. Diktet "Austvågøy" som begynner med ordene:"De brente våre gårder", har jo allerede vunnet anerkjennelse. Det er et direkte og linjerent kampdikt, hvor lyrikken kanskje ikke er så fremtredende, men ved sin bitre og harde patos har det unektelig en sterk agitatorisk slagkraft. Da det først ble kjent, var det nok mer enn en som tenkte at dette var Øverland.

S K R I V D E T N E D !

Oppgjøret med nazistene etter krigen vil bli et rettslig oppgjør hvor enhver som har forbrudt seg, vil få sin dom etter norsk lov.Våre myndigheter ute har forberedt dette oppgjøret ved å utstede anordninger i samråd med Hjemmefrontens ledelse og ved å samle et rikholdig materiale. Justisdepartementet i London og Rettskontoret i Stockholm har i

Arevis samlet bevismateriale og har bl.a.et stort kartotek med kort for hvert enkelt NS-medlem og så langt det har vær mulig over alle som har opptørt seg unasjonalt i okkupasjonstiden - fra svartebørshaier til landsforrædere som er gått i fiendens krigstjeneste.

Men her må vi alle hjelpe til: her er en oppgave for hver og en av oss! Når alle disse sakene skal opp for retten, vil det trenges bevismateriale og vitneutsagn. Det må ikke skje at forrædere går fri av mangel på bevis! De fleste av oss har opplevet arrestasjoner eller husundersøkelser eller på en eller annen måte sett Gestapo og Stapo i virksomhet. Vi har kanskje sett folk bli slått ned på gaten, har sett hirden herje i by eller på land, og ialfall har hver og en oss et lite kartotek i hodet over nazister og stripete. Men det er ikke nok å ha dette i hodet. Skriv det ned! Hver unasjonal handling skal settes på papiret og legges fram for domstolene, ingen skal skippe unda! Men ingen skal heller dømmes urettferdig, hans handling må kunne tid- og stedfestes, og vi vet at våre domstoler godtar ikke en påstand som ikke kan belegges med tilstrekkelig dokumentert bevis.

Nå som oppgjørets dag nærmer seg er det av avgjørende betydning at alle er oppmerksom på dette forhold. Vi vet at nazistene vil gjøre alt de kan for å skjule sporene etter sine ugjerninger og for å unndra seg ethvert ansvar. I meddelsen som ble lest opp i radio oppfordres vi til særlig å legge merke til følgende:

I. Hvem som er medlem av NS og hvem av dem som har tatt imot våpen til bruk mot nordmenn eller våre allierte.

2. Norske og tyske som foretar arrestasjoner av norske patrioter og hvordan de oppfører seg under arrestasjoner og forhør.

3. Hvilke nordmenn som går i Gestapos tjeneste.

4. Alle grusomheter som tyskerne begår mot nordmenn og andre ikke-tyskere.

5. De økonomiske transaksjoner til folk som har beriket seg på krigen ved å ta imot høy betaling av tyskerne, ved å trekke ut penger av offentlige kasser, ved å ta orginasjonsmidler eller ved å utplyndre privatpersoner.

For alle disse punktene gjelder det at hver eneste opplysning som kan bevise noe, bør være tid- og stedfestet. Alle detaljene bør noteres særlig navn på forbryterne. I enkelte tilfeller vil navnet være ukjent, sørg da for å merke deg hvilken organisasjon han tilhører, om det er menig SS eller hird eller lignende.

Skriv det ned og gjem det på et sikkert sted!

Vi siterer et brev fra en nordlending på politiforlegning i Sverige etterat han har fått høre at han skal sendes nordover:

"Kjære..... Nå går jeg bare og venter på å bli kalt tilbake til tjen. Igår var jeg så utolmodig at jeg knapt kunde holde meg i ro. Etter 1 mnd. s trening er vi endelig kommet dit at vi er blitt til noe som d regner med. Jeg sitter bare her og smiler med meg sjøl...Det vil få usagt meget å si for guttene dette. Javel, om vi kanskje må vente no uker enda så vet vi la at vi skal brukes til noe... Jeg får jo trium litt, for jamvel om jeg ikke hadde trodd så skrekkelig mye på det, s har jeg sagt at vi sikkert kom hjem til jul! For en jul det skal bli Ja jeg er sikker på at selv ikke 50 graders kulde klarer å ødelegge stemningen da... Der vil kanskje ikke finnes meget igjen etter våre ster. Av de små, verdensfjerne bygdene hvor folk lever i ettmed natu var glad når fisket var godt og sultet når det var dårlig år, vil de kanskje bare være ruinhauger igjen. Det vil ta årtier å bygge opp ig men folket lar seg ikke bøye av motgangen.... Det sies at tyskerne o oss overlegne, men jeg vet at vi skal slå dem. Vi har noe å slåss fo Vi vil slå dem i hurtighet, på ski over vidda, i utholdenhet og ikke minst i moral. Måtte vi bare få lov å komme så langt fra!.... Tenk vi kanskje skal være der nord om ikke så lenge! jeg kjenner hver kro deroppe, har reist med far, har syklet på tur, gått i dager på vidd Naturen er karrig. Folk er fattige, det er øde og kaldt når polvind setter inn over land, men der finnes likevel varme hvor en kommer...

"#

FRIHET OG FRED

Tenk selv. Nr. 20 Julen 1944.

...på jorden, i menneskene Guds velbehag! - Det er smertelig at julens evangelium nå for tredje gang i denne krig skal forkynnes til akkompagnement av bomber og granater. Hele dette dyre mannefall og all ødeleggelsens redsomhet, på bakgrunn av julebudskapets nesten to tusen år gamle, men som vi ikke synes å komme nevneverdig lenger bort fra realitetenes bistre og uhyggelige verden.

Men julen kan vi likevel ikke undvære. Ikke først og fremst på grunn av dens ytre vesen, men fordi den uomskrivelige peker på nye: evige, nye mål, nye verdier for oss. Den kaster evighetsperspektivet inn i vårt liv, den utkrystalliserer seg i den guddommelige fullkommenhet, Jesus Kristus. Julen er Guds svar på vår fullkommenhetstrang, den gjør at vi aldri kan slippe håpet om at freden og den gode vilje mellom menneskene skal bli mer enn en legende, mer enn en drøm.

Det er lett å se sentimentalt på julen. Og slik som forholdene nå ligger an, er det også lett å se kynisk på den. Det er mange som gjør det. Begge holdninger er uttrykk for virkelighetaflukt. Ser vi realitetene i øynene, skjønner vi at julen også skriver krav til oss: om ikke å kjempe for målrike, snevre, egoistiske, partimessig-sosial-politiske mål, men å anlegge den største målestokk: Fred på jorden, i menneskene Guds velbehag. Vi kjemper for en sak for hele folkets sak, og vi ikke ser lengen enn til vår egen frigjørelse og fred. Hat, kyskhet, smålighet og ondskap, det er makter som står julens budskap imot, enten vi nå finner dem hos våre fiender eller hos oss selv.